

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилюк С.В.

“ 30 ”

11

2013р.

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму 6.010101 – Дошкільна освіта

Луцьк -2013

Робоча програма для студентів, що вивчають дисципліну «Художня праця» за галуззю знань 0101 – Педагогічна освіта, напрямом підготовки 6.010101 – Дошкільна освіта.

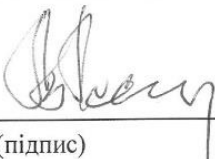
“ 29 ”, 08 2013 р. 9 с.

Розробник: Веремійчик Іван Маркович, доцент кафедри образотворчого мистецтва.

Рецензент: Лесик Олександр Володимирович, доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

протокол № 1 від “ 29 ” 08 2013 р.

Завідувач кафедри: (Лесик О.В.)
(підпис)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Педагогічного інституту

протокол № 2 від “ 10 ” 10 2013 р.

Голова науково – методичної комісії інституту Антонюк В. З.
(підпис)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 3 від “ 20 ” 11 2013 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни “Художня праця ” складена на основі програми навчальної дисципліни, навчального плану з урахуванням навчального навантаження студента при вивченні дисципліни студента.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця

1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Заочна форма навчання	
Кількість кредитів 3	0202- Мистецтво	За вибором студента	
	6020205- Образотворче мистецтво	Рік підготовки	4
		Семестр	7,8
		Лекції	16 год.
		Практичні	16 год.
Загальна кількість годин 108	Бакалавр	Самостійна робота	38 год.
		Індивідуальна робота	38 год.
		Форма контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни “Художня праця ” є формування творчої особистості майбутнього вчителя, який має добре володіти системою художньо-конструкторських знань і вмінь та методикою навчання художніх видів праці.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Художня праця ” є

- навчання студентів практичному застосуванню найпростіших інструментів і пристосувань під час обробки різних матеріалів та виготовлення виробів;
- ознайомлення з найбільш розповсюдженими матеріалами для художніх виробів та техніками декоративно-вжиткового характеру, прийомами художнього конструювання;

–виховання творчого ставлення до праці, поваги до традицій українського народу;

- дотримання правил техніки безпеки та культури праці під час виготовлення художніх виробів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- педагогічні основи навчально-трудової діяльності в загальноосвітній школі;
- основну мету і завдання предмета «Художня праця»;
- організацію навчально-виховного процесу;
- методику проведення уроків художньої праці і позакласних занять;
- трудову діяльність українського народу, традиційні місцеві ремесла, види декоративно-вжиткового мистецтва;
- матеріали, інструменти та пристосування для виготовлення художніх виробів;
- техніки декоративно-вжиткового характеру, прийоми художнього конструювання;
- проектно-художні форми відповідно до утилітарно-естетичної функції виробу і закономірностей композиції;
- техніку безпеки і культуру праці.

вміти :

- планувати і організовувати навчально-трудоий процес на уроках з художньої праці;
- використовувати оптимальні методи й прийоми в проведенні уроків художньої праці і позакласних занять;
- у доступній формі роз'яснювати технологію отримання різних матеріалів, їх властивості, застосування при виготовленні виробів;
- вільно володіти ручними інструментами, пристосуваннями, а також демонструвати їх застосування;
- пояснювати техніки декоративно-вжиткового характеру;
- використовувати ескізи, рисунки, розгортки виробів;
- творчо і якісно виготовляти вироби декоративно-вжиткового характеру;
- дотримуватися правил техніки безпеки і культури праці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **108** годин / **3** кредити ECTS/.

3. Програма навчальної дисципліни

Теоретичні основи курсу «Художня праця»

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Художня праця»

Художня праця, як інтегрований предмет із спеціалізацій «Декоративно-прикладне мистецтво». Основна мета і завдання курсу. Завдання художньої

праці в загальноосвітній школі. Міжпредметні зв'язки у навчанні художньої праці.

Тема 2. Організація навчального процесу в загальноосвітній школі.

Засоби і форми навчання художньої праці. Обладнання шкільної майстерні. Матеріали та інструменти для уроків художньої праці. Санітарно-гігієнічні вимоги та правила техніки безпеки до уроків праці.

Тема 3. Аналіз розділів програми з художньої праці (5-7 класи).

Розділи з програми з художньої праці «Вступ», «Гармонізація довкілля», «Культура одягу людини», «Українське декоративно-вжиткове мистецтво», «Український національний дизайн».

Тема 4. Планування і проведення уроків художньої праці.

Підготовка вчителя до занять. Календарне планування уроків художньої праці. План-конспект уроку. Облік знань і вмінь учнів, критерії оцінювання.

Тема 5. Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла на Волині.

Знаряддя праці на шляху хліба від землі до столу. Ткацькі знаряддя праці. Матеріали та інструменти для виготовлення саморобного взуття. Лісові, шкіряні промисли, деревообробні промисли та ремесла, лозоплетіння, ковальство, гончарство, гутництво, обробка каменю.

Практикум з художньої праці

Тема 6. Художнє конструювання виробів із природного матеріалу.

Види природних матеріалів, їх специфічні особливості. Аплікаційні композиції з природного матеріалу. Ікебана. Конструювання об'ємних виробів з природного матеріалу. Художні вироби з соломки. Вироби з соломки народних умільців. Використання місцевих народних мотивів у створенні орнаментів і сюжетних композицій.

Лозоплетіння.

Практичні заняття

Заготівля природних матеріалів, зберігання та підготовка до роботи. Техніка створення орнаментних і сюжетних композицій з листя, трав і квітів.

Компонування форм і кольорів квітів, трав у процесі створення ікебан.

Підготовка соломки до роботи. Техніка аплікаційних робіт із соломки. Конструювання об'ємних виробів із соломки.

Найпростіші техніки лозоплетіння.

Тема 7. Техніка мистецтва бісероплетіння (нанизування.)

Історія виникнення бісеру. Прикраси з бісеру в Україні. Нагрудні і нашійні прикраси: гердан і силянка.

Практичні заняття

Художні вироби з бісеру. Оздоблення бісером святкового одягу.

Підготовка матеріалів для роботи (різнокольоровий бісер, дротинки, жилка). Способи нанизування бісеру на дротинку, жилку, створення пелюсток і стеблинок декоративних квіток. Створення композиційних

сувенірів в рамках та у вигляді декоративних букетів. Техніка бісереплетіння об'ємних художніх виробів.

Тема 8. Українська народна вишивка.

Вишивка – найпоширеніший вид народного мистецтва України. Національні орнаменти: геометричні, рослинні, зооморфні. Сміслові значення мотивів старовинних геометричних орнаментів, які застосовуються у декорі тканини. Традиційні місцеві узори і кольори вишивок, вишиті художні вироби народних майстрів.

Практичні заняття

Підбір ниток для вишивання. Знімання копій малюнка, перенесення на тканину. Техніка вишивання хрестиком, низинкою, гладдю. Правила безпечної праці під час роботи з голкою.

Тема 9. В'язання і макраме.

Художнє в'язання один із видів декоративно-вжиткового мистецтва. Основні елементи в'язання: глуха петля, стовпчик, накид, стовпчик з накидами.

Побутові в'язані вироби. Мереживо в оздобленні виробів.

Плетіння як початок виробництва тканини. Поняття про макраме (вузликоне плетіння) як різновид художньої творчості. Художні вироби з ниток, шнура, тасьми.

Практичні заняття

Вибір гачків і ниток для в'язання. Прийоми в'язання першої петлі та ланцюжка. Техніка в'язання гачком простих виробів. Оздоблення країв виробів з тканини гачком в техніці „мереживо”.

Плетіння в чотири пасма. Конструювання виробів з плетінки. Плетіння в техніці „макраме”. Види і прийоми виконання основних вузлів. Створення виробів-сувенірів у техніці „макраме”.

Тема 10. Художня обробка фольги, жерсті, дроту.

Короткі відомості про виробництво та застосування фольги і жерсті.

Поняття про карбування як вид народного декоративно-вжиткового мистецтва.

Короткі відомості про виробництво та застосування дроту. Художні вироби з дроту.

Практичні заняття

Інструменти й приладдя для карбування жерсті, фольги. Вирівнювання жерсті, фольги. Прийоми карбування рельєфу, виділення тло. Опорядження виробів-сувенірів з фольги і жерсті. Техніка безпеки під час обробки жерсті.

Основні інструменти і приладдя для роботи з дротом. Вирівнювання дроту. Відрізання дроту гострозубцями, згинання плоскогубцями та круглогубцями.

Правила безпечної роботи з ними. Конструювання художніх виробів з дроту.

Тема 11. Художня обробка деревини, фанери, пластмас.

Основні породи дерев. Властивості деревини (колір, текстура). Тверда і м'яка деревина. Українські традиційні знаряддя праці, які виготовлялися з деревини.

Фанера її види і властивості. Способи одержання фанери. Лущений і струганий шпон. Види художньої обробки фанери: випилювання лобзиком, випалювання, інкрустація.

Пластмаси у виробництві та побуті. Види пластмас, доступні для обробки на уроках художньої праці: пінопласт, поролон, полістирол, пластикат, поліетилен, лінолеум. Властивості різних видів пластмас.

Практичні заняття

Інструменти для обробки деревини. Прийоми розколювання і стругання дерев'яних відрізків ножом, відпилювання ножівкою. Стругання деревини рубанком. Виготовлення зразків традиційних знарядь праці на Волині.

Випилювання фанери лобзиком по зовнішньому і внутрішньому контурах. Підготовка фанери до випалювання. Будова випалювального апарата. Види і прийоми випалювання. Техніка безпеки під час випилювання лобзиком і випалювання електрифікованим приладом.

Інструменти і пристосування для обробки пластмас.

Прийоми обробки пластмас ріжучими інструментами, правила безпечної роботи з ними. Конструювання виробів-сувенірів з утилізованої пластмасової продукції.

4. Структура навчальної дисципліни Теоретичні основи курсу «Художня праця»

Таблиця 2

Назва тем	Кількість годин					
	Усьо го	у тому числі				
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Художня праця»	2	2				
Тема 2. Організація навчально-трудового процесу в загальноосвітній школі	2	2				
Тема 3. Аналіз програми з художньої праці (5-7 класи).	4	2			2	

Тема 4. Планування і проведення уроків художньої праці.	8	2		4	2	
Тема 5. Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла Волині.	10	2		4	4	
Разом	26	10		8	8	

Практикум з художньої праці

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек ц.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 6. Художнє конструювання виробів з природного матеріалу.	10		2	4	4	
Тема 7. Техніка мистецтва бісероплетіння (нанизування).	14		4	6	4	
Тема 8. Українська народна вишивка	18	2	4	6	6	
Тема 9. В'язання макраме.	12		2	4	6	
Тема 10. Художня обробка фольги, жерсті, дроту.	14	2	2	6	4	
Тема 11. Художня обробка деревини, фанери, пластмас.	14	2	2	4	6	
Разом	82	6	16	30	30	
Всього	108	16	16	38	38	

5.Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Художнє конструювання виробів з природного матеріалу.	2
2	Тема 2. Техніки мистецтва бісероплетіння (нанизування)	4

3	Тема 3. Українська народна вишивка	4
4	Тема 4. В'язання і макраме	2
5	Тема 5. Художня обробка фольги, жерсті і дроту	2
6	Тема 6. Художня обробка деревини, фанери, пластмас	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 3. Аналіз програми з художньої праці (5-7 класи): проаналізувати теми, які повторюються в програмі з художньої праці в початкових класах та в програмі 5-7 класах, ознайомившись з ними.	2
2	Тема 4. Планування і проведення уроків художньої праці: скласти план-конспект комбінованого уроку з художньої праці у 5-7 класах.	2
3	Тема 5. Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла Волині: намалювати традиційні знаряддя праці деревообробних ремесел, знати їх призначення.	4
4	Тема 6. Художнє конструювання виробів з природного матеріалу: підібрати і засушити природний матеріал для художніх виробів-сувенірів. Підготувати соломку для аплікаційних композицій та об'ємних художніх виробів.	4
5	Тема 7. Техніка мистецтва бісероплетіння (нанизування): створити композиційний сувенір з бісерного нанизування.	4
6	Тема 8. Українська народна вишивка: вивчити місцеві узори народної вишивки.	6
7	Тема 9. В'язання, макраме: виготовити сувенір в техніці в'язання гачком.	6
8	Тема 10. Художня обробка фольги, жерсті, дроту: підготувати відрізки фольги, дроту для карбування та виготовлення сувенірних виробів.	4
9	Тема 11. Художня обробка деревини, фанери, пластмас: виконати малюнки для випалювання на фанері електровипалювачем.	6
	Разом	38

7. Індивідуальні завдання.

1. Створення методичної розробки нового навчального виробу з художньої праці.
2. Виготовлення наочно-навчальних посібників.
3. Розробка нових предметно-дидактичних ігор.
4. Виготовлення зразків традиційних знарядь праці волинян.
5. Дослідження побутової і ремісничої лексики за місцем проживання.
6. Декоративні композиції в техніці квілінгу.
7. Дослідження українських прізвищ.

Тематика рефератів

1. Традиційна орнаментика української вишивки.
2. Історія виникнення і розповсюдження прикрас із бісеру.
3. Теслярське і столярне ремесло у Волинському краї.
4. Художня різьба по дереву волинських майстрів.
5. Традиційні плетені вироби з лози та кори дерев.
6. Мистецтво гончарства на Волині.
7. Традиційні лісові промисли у Волинському краї.
8. Виробництво металу і ковальство Волині.
9. Традиційні знаряддя праці волинських хліборобів.
10. Традиційні знаряддя праці для переробки сировини та виготовлення тканин і одягу.

8. Методи навчання

1. За джерелами, з яких студенти набувають знань та вмінь:
  - а) словесні (лекція, бесіда, пояснення, інструктаж);
  - б) наочні (спостереження натуральних предметів або їх зображень – таблиць, технологічних та інструкційних карток, моделей);
  - в) практичні (виконання трудових завдань, вправи – закріплення трудових умінь).
2. За характером навчання пізнавальної діяльності:
  - а) репродуктивні;
  - б) частково-пошукові;
  - в) дослідницькі.
3. За видами стимулювання студентів:
  - а) методи стимулювання інтересу до навчання;
  - б) методи стимулювання обов'язку та відповідальності.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

5 балів (відмінно) – студент володіє міцними знаннями і здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Виявляє творчий підхід

у складанні плану робіт, конструюванні та виготовленні виробів. Бездоганно володіє прийомами роботи з різними матеріалами та інструментами. Із значною економією, раціонально використовуючи матеріали на вис осоку художньо-естетичному рівні виготовляє вироби. Зразково дотримується правил безпеки та культури праці.

4 балів (добре) – студент вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях. Під час планування і виконання трудових завдань часто використовує знання з інших предметів. Вміє аналізувати, робити висновки. Виготовлений виріб хорошого рівня якості, але є незначні відхилення в його естетичному оздобленні.

Студент в цілому здійснює раціональний підхід до використання матеріалів. Дотримується правил безпеки та культури праці.

3 балів (задовільно) – студент виявляє знання і розуміння з основи положень навчального матеріалу. Трудові дії виконує дотримуючись технології, але допускає окремі помилки, які здатний виправляти. Виготовлений виріб має певні відхилення від художньо-естетичного оздоблення.

Студент не допускає перевитрати матеріалів, але не повністю раціонально його використовує. Як виняток допускає незначні порушення правил безпеки і культури праці.

2 бали (незадовільно) – студент володіє елементарними теоретичними знаннями, частково вміє застосовувати їх на практиці. Практичні завдання виконує, не дотримуючись технології. Виріб виготовлений на низькому художньо-естетичному рівні. Під час виконання робіт студент пере витрачає матеріали. Періодично допускає порушення правил безпеки та культури праці.

Індивідуальні завдання (ІНДЗ)

5 балів (відмінно) – студент підготував реферат, що повністю розкриває зміст даної теми, запропонував вирішення проблеми, зробив аргументовані висновки.

Виготовив новий якісний навчальний об'єкт праці або дидактичну гру, навчально-наочний посібник з методичною розробкою, повністю дотримуючись методичних і графічних вимог.

4 бали (добре) – студент у рефераті не повністю розкрив тему або допустив неточності. Виклад теми не завжди послідовний.

Виготовив навчальний об'єкт праці або дидактичну гру, навчально-наочний посібник з методичною розробкою, не повністю дотримуючись методичних і графічних вимог.

3 бали (задовільно) – студент у рефераті не розкрив задану тему або допустив значні помилки. Виклад теми не послідовний.

Неякісно виготовив навчальний об'єкт праці або дидактичну гру чи навчально-наочний посібник з методичною розробкою, недотримуючись методичних і графічних вимог.

2 бали (незадовільно) – студент не розкрив у рефераті заданої теми або допустив грубі помилки. Виклад нелогічний, безграмотний.

Виготовлений навчальний об'єкт праці або дидактична гра чи навчально-методичний посібник не можливі у використанні. Методичну розробку виробу не виконано.

11. Методичне забезпечення

1. Методичний посібник до практичних занять для студентів «Художня праця в 3-4 класах». – Луцьк: Вежа, І.М.Веремійчик, 1996.
2. Методичний посібник до практичних занять для студентів «Прекрасне руками творить». – Луцьк: Вежа, І.М.Веремійчик, 1997.
3. Технологічні та інструкційні картки навчальних виробів, узор вишивок.

12. Список джерел

1. Антонович Є.А. та інші. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів: Каменярь, 1992.
2. Божко Л.М. Виховання дитячої уяви у художніх образах. - Київ: ІЗМН, 1997.
3. Веремійчик І.М. Короткий тлумачний словник (народна лексика). - Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008.
4. Веремійчик І.М. Традиційні знаряддя праці, промисли і ремесла на Волині. Луцьк: Вежа, 1995.
5. Веремійчик І.М. Прекрасне руками творить. - Луцьк: Вежа, 1997.
6. Веремійчик І.М. Художня праця в 3-4 класах. - Луцьк: Вежа, 1996.
7. Веремійчик І.М. Бісерне низання // Початкова школа. - 2006.-№1.
8. Від ремесла до творчості. Під ред. Легенького Ю.Г. - Київ: Радянська школа, 1990.
9. Дробчак Я.А. Чарівний світ вишивки.- Київ: А.С.К., 1998.
10. Ю.Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття - К.: Либідь, 2005.
11. Лашук Ю. Народне мистецтво Українського Полісся. - Львів: Каменярь, 1992.
12. Нанинашвили І. Вишивка бисером. - Харків: Книжний клуб, 2007.
13. Осмачкин Б.П. Сувенири своїми руками. - Київ: Радянська школа, 1991.
14. Середюк О.М. Землеробські знаряддя Волині.-Луцьк: Вежа, 1990.
15. Сорокіна Л.М. Учись вишивати.-Київ:Освіта,1992.

- 16.Стеченко А.Ф. Изготовление плетеных изделий. - Киев: Урожай,-1991.
- 17.Терехова Л.В. Трудове виховання дітей у сім'ї.- Київ: Радянська школа, 1990.
- 18.Філоненко К.В. Азбука макраме.-Київ: Освіта, 1988.
- 19.Фібула М.М. Педагогіка.-К.: Видавничий центр „Академія”, 2002.
- 20.Хомярчук А.П. Пізнаємо, щоб творити - Луцьк: Волинська книга, 2009.
21. Царук В.В. Прикрась свій дім. - Київ: Техніка, 1990.

Ресурси

1. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки імені В.Вернадського.